

Prachtige beperking

Hardwaresamplers worden vrijwel niet meer gebruikt en softwaresamplers kunnen meer dan welke hardwarevariant dan ook. Waarom dan een plug-in van een jaren tachtig hardwaresampler uitbrengen?

door Allard Krijger > allard@interface.nl

De Morgana softwaresampler van het Nederlandse 112dB is een soort *back to the future*-sampler. Juist nu alles zo'n beetje kan met sampling (van micro-articulatie, formantmanipulatie en beatdetection tot 24-bit/192kHz diskstreaming, samplormorphing en granulaire synthese) is de Morgana met zijn hele basic benadering razend interessant. Bovenal is de Morgana sampler dé inspiratie om weer zelf te gaan samplen!

Zelf sampelen

De Morgana is in wezen een jaren tachtig/negentig hardwaresampler in plug-informaat. Dus denk aan de Ensoniq Mirage, de E-mu Emulator, de Akai S900, Casio FZ1, Korg DSS1; dat soort apparaten. Maar wat was er nou zo leuk aan die dingen? Ten eerste natuurlijk het feit dat je heel direct ieder willekeurig geluid kon opnemen en gebruiken als muziekinstrument. Dat was toen echt heel tof. Met onze moderne softwaresamplers kan dat natuurlijk ook wel, maar er zit dan heel vaak een stap tussen. Je neemt de sample namelijk

eerst op in een ander programma, waardoor je meer met opnemen bezig bent dan met 'samplen'. Als je al zelf gaat opnemen, want softwaresamplers worden vaak geleverd met honderden kant-en-klare geluiden die dan ook nog eens zo goed zijn dat zelf samplen niet eens meer bij je opkomt.

Met de hardwaresamplers van weleer had je weinig keuze; er zat praktisch niets bij. Vreemd genoeg is er tegenwoordig eigenlijk ook weer weinig keuze, want alles zit er al bij. De Morgana is anders. Er zitten wel wat fabrieksamples in, en die zijn grappig. Meer niet. Je kunt echter met de Morgana zelf samplen. Je kunt daarvoor de ingangen van je computer gebruiken, de uitgang van de Morgana zelf of rechtstreeks vanuit je daw opnemen. Je kunt echter ook een sample vanuit een map zo in Morgana slepen. Als je met de Morgana samplet, krijgt de opname meteen te maken met de gemodelleerde analoge en digitale hardware van de plug-in.

Elk nadeel...

De tweede reden waarom de hardwaresamples van weleer nu nog de moeite waard zijn, is de

Vroeger

We boffen toch maar tegenwoordig met al die betaalbare software sampleplayers. Nee, dan twintig jaar geleden: als je dan met zo'n grote, lompe sampler thuis zat, die een stevige hap had genomen uit je spaartegoed, of je weer een dikke lening had bezorgd, moest je er toch meer mee doen dan er alleen maar naar kijken en af en toe aan- en uitzetten. Dus je ging geluiden verzamelen, samplen, editen, opslaan,

organiseren... Soms was je tijden alleen daar mee bezig. En op een gegeven moment kende je het apparaat zo goed dat het bewerken, lopen en mappen met de sampler in een soort trance gebeurde. En ieder sample op zich was een avontuur; de sampler drukte er een stempel op waarmee het geluid los kwam van zijn bron en een nieuw leven kreeg. Ik heb met veel samplers gewerkt en iedere

sampler had zo zijn eigen manier van de samples naar z'n hand zetten. Al met al waren de editmogelijkheden belachelijk beperkt – als je het vergelijkt met wat tegenwoordig allemaal met een willekeurige softwaresampler kan – maar de workflow en de klank die de hardwaresamplers kenmerkten, zijn ook verdwenen. Dat zijn dingen die de Morgana weer terugbrengt.

INFO
 • Prijs incl: € 169,-
 • Distributie: 112db online
 • Internet: www.112db.com

klank. Vanwege allerlei technische beperkingen klinken die dingen ook weer anders (en herkenbaar anders) dan de moderne softwaresamplers. En zoals een virtueel-analoge synthesizer een hardware analoge synthesizer probeert te imiteren, zo emuleert de Morgana oude hardware samplers. Die hadden natuurlijk ad/da-convertors van een mindere kwaliteit, het aantal bits en de samplerate waren beperkt en verder werden analoge filters en envelope generators gebruikt. Men haalde ook allerlei trucjes uit om de samples binnen de beperkte geheugenruimte te laten passen, met allerlei klankveranderingen als gevolg.

Daar hoort ook het fenomeen *looping* bij. Dat ging vaak heel lomp, met tikjes en 'wobbelende'

bijgeluiden als gevolg. Toen werd dat natuurlijk als een beperking en zelfs een gebrek gezien. Misschien terecht, maar de Morgana heeft precies al deze nadelen en klinkt daardoor juist heel tof. De verschillende onderdelen, zoals ingangsversterkers, filters en convertors, zijn zorgvuldig in de software gemodelleerd om het echte hardwaresampler geluid te krijgen. En dat is gelukt.

Gruizige beat

De inspiratie die de Morgana je geeft, komt van twee kanten: de klank en de werkwijze. Ik geef een tweetal voorbeelden. Op mijn harddisk heb ik een aantal samples staan die bij een bekend workstation geleverd worden. Hoge kwaliteit samples met een kenmerkend helder, glashard geluid. Ik sleep een latinloop uit die collectie naar de Morgana en hoor meteen een lekkere gruijzige beat, ontstaat van het cleane karakter, maar veel subtieler en muzikaler dan wanneer je een bitcrusher of distortion gebruikt. De loop loopt net niet helemaal lekker, dus ik zet die uit. Gewoon iedere keer als de sample op zijn eind loopt, weer de toets indrukken om te triggeren. De samplefrequentie omlaag en nu is het helemaal feest. Ik ontdek ook weer trucjes die ik al bijna vergeten was, hoewel ze erg voor de hand liggen. De Morgana brengt ze weer terug.

De Morgana wil je hebben als je van low-fi houdt, van bijgeluiden, karakter, ziekte, drama en ellende.

SPECIFICATIES

- 16 stemmige sampler als vst/au/rtaas-plug-in
- 2-delig multitrack
- 8-bit
- variabele samplerate: 10,1kHz tot 29,41kHz
- 2 apdsr-envelopes voor filter en amplitude
- 2 oscillatoren per stem
- 4-pole filter per stem met cutoff- en resonance-instelling
- keytracking voor filter cutoff
- niet-destructieve ingangsmoedeling met antialias filter, microfoonvoorversterker en volumecontroller
- lfo met midi clock sync
- flexibele midi learn
- ingebouwde sample/editor
- laadt wave-, aiff- en recycle-bestanden (rex/rx2)

Ik speel de loop op C2 en C1 tegelijk, voeg daar later nog C0 aan toe, aangevuld met af en toe D#2 als fill. Deze loop gespeeld op C1 klinkt als een robot die buiten adem is na het lopen van de honderd meter sprint. Helemaal boven op het klavier heb ik opeens een tremolo xylofoon.

Ik had ook nog een sample van een Korg stringmachine. Als ik die erin gooi zitten er meteen een hoop onverwachte kriebels in het hoog bij, die nog wat verder ontwikkelen bij het omlaag brengen van de samplefrequentie. De loop zetten we aan het einde en die veroorzaakt daar roffelende klikjes als kleine muizenvoetjes op linoleum. Dan nog wat lfo op de toonhoogte. volume en filter en ik heb echt vette C64-achtige strings, die zich mooi voegen in de mix. Kleine aanpassing aan de volume-envelope en het is af.

Conclusie

De Morgana wil je hebben als je van low-fi houdt, van bijgeluiden, karakter, ziekte, drama en ellende. En als je graag werkt met eigen

samples die je op een basale maar intuïtieve manier wilt bewerken. Voordeel ten opzichte van een vintage sampler is de integratie in je daw, het bewaren en laden van samples en patches en het editen van patches. De Morgana is bijna alles wat een vintage sampler ook is, maar dan in je computer. Er zijn ook een paar dingen jammer. Zo kun je geen originele bestanden van oude samplers laden – daar heb je programma's als CDXtract voor- en de loopfunctie lijkt een beetje brak. Maar dat nemen we voor lief. De Morgana is een van de meest inspirerende plug-ins die ik sinds lang ben tegengekomen. Niet omdat ie nou zo veel kan of heel vernieuwend is, maar juist door zijn hele basic benadering en fantastische klank. Fantastisch als in 'gruwelijk retro'. Dus de Morgana is niet iets om bij in slaap te vallen... ■

HET OORDEEL

- +** klank
- workflow
- samplen met de plug-in zelf (!)
- sommige editfuncties behoeven finetuning
- leest geen vintage sampleformaten

